

چرا زیارت امام رضا(ع) برابر با هزاران حج است

هر مقدار از آثار و فضائل زیارت امام رضا(ع) بیان کنیم، باز عملی مستحبی است در مقابل، طبق نظر فقها، اگر انسان در طول عمر خود مستطیع شود بر او واجب است که یک بار اعمال حج را انجام دهد و عمل مستحبی جایگزین عمل واجب نمی‌شود.

هر مقدار از آثار و فضائل زیارت امام رضا(ع) بیان کنیم، باز عملی مستحبی است در مقابل، طبق نظر فقها، اگر انسان در طول عمر خود مستطیع شود بر او واجب است که یک بار اعمال حج را انجام دهد و عمل مستحبی جایگزین عمل واجب نمی‌شود.

به گزارش خبرنگار آیین و اندیشه خبرگزاری فارس، جایگاه و حرمت خانه کعبه بر هیچ مسلمانی پوشیده نیست، چرا که آیات و روایات بسیاری به خوبی وصف این مکان مقدس و سرزمین وحی را بیان داشته اند، از طرف دیگر قبور و حرم اهل بیت(ع) جایگاه خاص خود را داشته و به طور مستمر و دائم، پذیرای هزاران زائر دلداره و عاشق و محب بوده که حرم امن و شایسته ای برای مردم و زائرین است، بنابراین هر یک از این دو حرم امن الهی و ولایی از اهمیت ویژه مخصوص به خود برخوردار بوده و هست.

زیارت ائمه معصومین(ع)، فضیلت و ثواب بسیار بالا دارد و این ثواب اختصاص به زیارت امام خاصی ندارد. این زیارت ها در واقع نشانه ابراز محبت ما نسبت به آنان است و باعث زیاد شدن یاد و ذکر آنها در جامعه می‌شود که ارزش ولایی دارد، مرکز مطالعات و شبها ت حوزه علمیه قم درباره ثواب زیارت امام رضا(ع) از منظر روایات بیان می‌کند:

در برخی از روایات ثواب زیارت ثامن الحجج(ع) معادل هزاران حج دانسته شده است که به دو مورد از آنها اشاره می‌کنیم:

1- «قال أبو الحسن موسى(ع) قال: مَنْ زَارَ قَبْرَ وَلَدِي عَلِيٍّ كَانَ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ كَسَبِعِينَ حَجَّةً مَبْرُورَةً. قَالَ قُلْتُ: سَبْعِينَ حَجَّةً؟ قَالَ: نَعَمْ وَ سَبْعِينَ أَلْفَ حَجَّةٍ قَالَ قُلْتُ: سَبْعِينَ أَلْفَ حَجَّةٍ؟ قَالَ رَبُّ حَجَّةٍ لَا تُقْبَلُ ... الحديث»

امام کاظم(ع) فرمودند: کسی که قبر فرزندم را زیارت کند برای او نزد خدا ثواب هفتاد حج مقبول است، راوی می‌گوید: محضرش عرضه داشتیم: ثواب هفتاد حج؟! حضرت فرمودند: بلی، بلکه ثواب هفتصد حج؟! عرض کردم: هفتاد هزار حج؟! فرمودند: بلی، از این گذشته بسا حج مقبول واقع نمی‌شود ... (1)

سندی که برای این روایت در کتاب شریف کافی و به تبع این کتاب در بیشتر کتب دیگر آمده به علت مجهول بودن راویان آن ضعیف است، در کتاب‌های مرحوم شیخ صدوق مانند امالی و عیون سند دیگری برای آن ذکر شده که آن سند هم به علت راوی آخر که مجهول است ضعیف است.

2- عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: قَرَأْتُ فِي كِتَابِ أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا(ع): «أُبَلِّغُ شِيعَتِي أَنَّ زِيَارَتِي تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ أَلْفَ حَجَّةٍ قَالَ فَقُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ(عليه السلام) أَلْفَ حَجَّةٍ قَالَ إِي وَ اللَّهِ وَ أَلْفَ أَلْفِ حَجَّةٍ لِمَنْ زَارَهُ عَارِفًا بِحَقِّهِ»؛ ابی نصر بن زید می‌گوید: نامه امام رضا(ع) را خواندم که نوشته بودند: برسان به شیعیان من که زیارت من نزد خداوند برابر است با هزار حج، بنزنی می‌گوید چون به خدمت امام جواد(ع) رسیدم عرض کردم: هزار حج؟ حضرت فرمودند: آری! و الله که چنین است و با هزار هزار(یک میلیون) حج برابر است، برای کسی که حق حضرت را خوب شناخته باشد(یعنی مقام امام را بشناسد). (2)

سند روایت به صورت کامل در کامل الزیارات آمده و صحیح است.

* دلالت روایات

زیارت امام رضا(ع)، معادل 70 هزار حج، و حتی یک میلیون حج دانسته شده است، یکی از راه‌های پی بردن به عظمت و حقیقت این معنا، توجه به معنای حج و اذکاری است که در مراسم حج اظهار می‌شود:

حج، ترسیمی از حرکت انسان به سوی خداست؛ سیر کامل الی‌الله است؛ سفر کاملی است که گویا انسان از آغاز این سفر، همانند سفر مرگ، در عوالم آخرت سیر می‌کند. در معارفی که حول حج، در کتاب‌هایی همچون «معراج السعاده» آمده است، به زائر بیت‌الله الحرام توصیه می‌کنند که هنگام خروج از منزل به قصد خانه خدا، به گونه‌ای حرکت کنید که انگار به سمت آخرت می‌روید! وقتی در میقات، لباس احرام می‌پوشید، احساس کنید که همه لباس‌ها را از تن خود درآورده، و کفن پوشیده‌اید.

مطالعه و غور در اسرار حج، کلید فهم اسرار زیارت معصومین(ع) و زیارت امام رضا(ع) است که در روایات، گاهی معادل هزاران حج برشمرده شده است. اگر انسان در این نکات تأمل کند که سر «میقات»، «احرام»، «تلبیه»، «طواف»، «سعی»، «تقصیر»، «رمی» و «وقوف در عرفات» چیست؛ آن‌گاه هنگامی که به قصد زیارت علی بن موسی الرضا(ع) از منزل خارج می‌شود، آرام آرام، به زیارتی که از سوی معصومین(ع) سفارش شده، راه خواهد برد و بارگاه معصوم را «عارفاً بحقه» زیارت خواهد کرد.

زیارت امام معصوم، یک سفر کامل معنوی است؛ و این ظرفیت را دارد که در هر قدمش، انسان را به رشد برساند. البته این مطلب به این معنا نیست که هر کس به زیارت برود، الزاماً به چنین مقامی برسد! بلکه اشاره به این مطلب مهم است که زیارت امام معصوم، دارای چنین ظرفیت عظیمی است؛ و اگر کسی با شرایط خاصی که در مناسک زیارت بیان می‌شود، بارگاه معصوم را زیارت کند، در هر قدمی که برای زیارت برمی‌دارد، به رشدی معادل رشد یک حج مقبول نائل می‌شود.

درست است که سفر ما به سوی خداست؛ اما در این سفر باید از خانه امام رضا(ع) عبور کنیم. چون امام معصوم، باب الله است؛ کسی که قصد سکنی گزیدن در سرای توحید را دارد، باید از مسیر امام معصوم(ع) عبور کند؛ جز از این باب نمی‌توان به مقامات توحید رسید. اگر درک مراتب توحید برای انسان ممکن است، این امکان از این باب مقدور می‌شود و لا غیر؛ راه‌های دیگر بن‌بست‌اند و انسان را به بی‌راهه و پرتگاه‌های خطرناک می‌کشانند.

*چند نکته

1- باید توجه داشت که هر کدام از زیارت و حج در جایگاه خود هستند، چرا که خداوند در چند سوره از قرآن به کعبه و مناسک حج و موقعیت تاریخی - سیاسی و اجتماعی آن پرداخته و سوره حج را در اهمیت آن نازل نموده است، از جمله در سوره آل عمران فرموده: «إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ» یعنی کعبه را اولین خانه امن و هدایت و عبادت برای مردم قرار دادیم که محل اجتماع آنها و هدایت برای جهانیان است.

و در مورد جایگاه خانه کعبه در سوره بقره آیه 125 آمده است: «وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَ عَهْدُنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ أَنَّ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ»؛ و به خاطر بیاورید هنگامی را که خانه کعبه را محل بازگشت و مرکز امن و امان برای مردم قرار دادیم و از مقام ابراهیم نمازگاهی برای خود انتخاب کنید و ما به ابراهیم و اسماعیل امر کردیم که خانه مرا برای طواف کنندگان و مجاوران و رکوع کنندگان و سجده کنندگان پاک و پاکیزه کنید.

2- و نیز باید توجه داشت که هر مقدار از آثار و فضائل زیارت امام رضا(ع) بیان کنیم باز عملی است مستحبی در مقابل، طبق نظر فقها، اگر انسان در طول عمر خود مستطیع شود بر او واجب است که یک بار اعمال حج را انجام دهد و عمل مستحبی جایگزین عمل واجب نمی‌شود.

3- احتمال دیگری که در اینجا مطرح می‌شود این است که روایات وارد شده در باب زیارت امام رضا(ع) جنبه تشویقی دارد، چرا که در آن زمان زیارت ایشان نسبت به زیارت سایر ائمه معصومین(ع) به علت دوری راه مشقت فراوانی داشت و نیز زیارت امام رضا(ع) نشانه دوازده امامی بودن است، لذا برای تشویق مردم به این زیارت چنین روایاتی وارد شده است. و این نه بدان معناست که زیارت امام در حال حاضر دارای چنین ثوابی نباشد، زیرا در هر زمان امام واسطه بین خالق و مخلوق است، چه زیارت او دارای مشقت باشد یا نه.

«عَنْ عَلِيِّ بْنِ مَهْزِيَّارٍ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ الثَّانِي(ع): مَا لِمَنْ زَارَ قَبْرَ الرِّضَا(ع) قَالَ فَلَهُ الْجَنَّةُ وَاللَّهُ»؛ علی بن مهزیار می‌گوید: به امام هادی(ع) عرضه داشتم: کسی که قبر امام رضا(ع) را زیارت می‌کند پاداش او چیست؟ حضرت فرمودند: به خدا قسم بهشت.